Heemkundekring Sankt-Tolbert Vaals

Nieuwsbrief Nummer 14 – November 2010

Nieuws over ‘De Boed’

- Het verenigingsgebouw aan de Bloemendalstraat is nu zover gereed, dat het bestuur er kan vergaderen.
- Momenteel wordt alles in het werk gesteld en aangeschaft om de familieavond op 11 december te doen slagen.
- Voor de keukeninrichting zijn een groot aantal huishoudelijke spullen gekocht.
- De benodigde tafels en stoelen zijn aanwezig.
- Fr. Leo Disch van Abdij Sint Benedictusberg Mamelis heeft aangeboden een herdenkingsstee n voor het Sant Tolbert-gebouw te beitelen.

Vaalser Musici

Op 14 november jl. vond in de Kopermolen de opening plaats van de expositie ‘Vaalser Musici’ door burgemeester Reg van Loo. Centraal staan hierin de Vaalser muzikale families: Bröcheler, Jussen, Neumann, Prange. Daarnaast wordt op de panelen aandacht geschonken aan een aantal professionele musici, zoals: Ketelaars, Verdonk, Bindels, Fey, Frings, Hermans en Winkens. Er is ook aandacht voor niet meer bestaande muziekgezelschappen zoals vooral Het Zingende Zuiden, maar ook het Fluit- en Tambourcorps en de Liedertafel. De expositie duurt tot 18 januari 2011.

Von Kármánstraat

Theodore von Kármán was een van de grootste wetenschappers en kleurrijkste persoonlijkheden van de 20ste eeuw. Als Hongaarse jood, in Boedapest geboren, verbracht hij bijna zijn hele leven als docent aan universiteiten en hogescholen in Europa en Amerika.
Van 1913 tot 1933 was von Kármán als hoogleraar verbonden aan de Technische Hogeschool in Aken.
In 1925 vestigde hij zich met zijn zus en moeder (hij bleef zijn geheel leven ongehuwd) in Vaals

aan de Maastrichterlaan 11 (thans nr. 15) op de 1ste en 2de verdieping. Parterre en op de 3de verdieping woonde de familie L. Wittevrouw, die er naderhand een winkel exploiteerde. Links boven de ingangsdeur is later door mevr. Deckers-Wittevrouw een gedenkbord aangebracht *(zie foto)*.
Een uitvoerig verhaal over von Kármán staat in Verleden&Heden nr. 7.
De datum van de feestelijke onthulling van de straatnaam door burgemeester Van Loo, in het bijzijn van het college en TH-afgevaardigden (Aken) staat nog niet vast.

Schenkingen

In de maand november heeft de vereniging weer enkele sponsorbedragen ontvangen voor de aanschaf van stoelen en tafels. Nog steeds wordt getracht voor subsidies van cultuurfondsen in aanmerking te komen, aangezien o.a. de archiefruimte nog helemaal moet worden ingericht (archiefkasten, archief- en boekenrekken).

Interessante websites

- Kunstcollectief Vaals (waarbij ook ons lid Frans Janssen) > www.kunstcollectief-vaals.nl
- Over de geschiedenis van het Duitstalig gebied in België, met foto's van het Drielandenpunt > www.grenzgeschichte.eu
- Ansichtkaarten van Aken en Vaals > http://stadtgeschichte.isl.rwth-aachen.de/wiki/Hauptseite

Museum Vaals zet de schijnwerpers op Sint Barbara

Museum Vaals, bekend van de overweldigende hoeveelheid kerk- en kloosterbeelden in de voormalige kloosterkapel aan de Eschberg, heeft tot en met 4 december 2010 een nieuwe tentoonstelling. Op de plek waar voorheen het altaar was staan vijf grote St. Barbara-beelden met een indrukwekkende opstelling van mijnwerkersspullen op blinkend steenkool

tentoongesteld. Bijna een monument voor de overleden mijnwerkers.

Museum Vaals (Eschberg 7) is van dinsdag t/m zondag van 10.30-17.30 uur geopend.
De website is www.museumvaals.nl

De Dodendraad als herinnering?

Het is in november meer dan 90 jaar geleden dat er aan de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) een einde kwam. De zogenaamde 'dodendraad' tussen Vaals en Gemmenich werd opgeruimd. Wat was die 'dodendraad'?
In 1914, het begin van WOI, moest Nederland dat niets met de oorlog te maken wilde hebben meer dan een half een miljoen Belgische vluchtelingen (België was wel in deze oorlog betrokken) opvangen, waarvan velen na enige tijd terug wilden. Op 6 juni 1915, Nederland was neutraal gebied, zond de Duitse gezant een nota aan het Ministerie van Buitenlandse zaken, waarin stond dat de militaire autoriteiten het nodig hadden gevonden langs de Nederlandse grens met België een grensafscheiding te plaatsen van houten palen waarlangs 8 boven elkaar liggende stalen draden waren bevestigd. Deze zouden een week later via een schakelhuis onder een elektrische spanning van 250 tot 2000 Volt worden gezet. Het aanraken van de draden zou ernstige gevolgen met zich mee brengen. Hoofddoel van deze 'Elektrischer Grenzabsperrungszaun' (elektrische draadversperring) was het tegengaan van grensoverschrijdingen door (vanuit reeds bezet gebied) gevluchte Belgen, die zich via Nederland weer bij hun strijdend legeronderdeel wilden voegen. De hele grens met België, van Vaals tot in Zeeuws Vlaanderen, werd door de elektrische versperring hermetisch afgesloten. Deze versperring begon zuidelijk achter De Klèng Wach tot aan het (toen nog) Vierlandenpunt en verder tot in Cadzand. Langs de draad was aan beide kanten nog een strook waar Duitse militairen patrouilleerden plus een prikkeldraadversperring. Het prikkeldraad was bevestigd aan ijzeren staven met twee lussen, zodat men niet meteen met de 'dodendraad' in aanraking kwam. Deze grensafscheiding bemoeilijkte ook desertie door Duitse militairen en smokkelarij. Het 'moordhek' heeft zeker honderden slachtoffers geëlektrocuteerd, waaronder twee personen uit onze gemeente op het kleine stuk tussen Duitsland en Nederland (van de Klèng Wach tot het Drielandenpunt), nl. Maria Bindels-Schoonbrood en Eduard Appelberg. Het zou de moeite waard zou zijn, om een stukje 'dodendraad' als herinnering bij het Drielandenpunt te plaatsen. Langs de Belgische grens zijn onlangs stukjes 'dodendraad' nagebouwd om te gedenken aan dit vergeten stukje grensgeschiedenis. *(Foto: Archief Dolf Baltus)*

Brief uit Canada

Brief van Edmond Kohl, broer van Ketie Schnarkowski-Kohl. Ed woont sinds 1957 in Canada:
“Hartelyken dank voor het geregeld zenden van de Vaalser Nieuwsbrieven en interessante stukken (Wilhelmina-toren). Ik lees deze berichten van A tot Z and ze brengen vele herinneringen terug. (…)
Ik was ook met Ketie in “de Boed” en ik was geweldig verrast en “impressed” met het vele werk dat daar gedaan is. De nieuwe stoelen kwamen juist aan toen wy daar waren. Men Savelsberg kwam ook toevallig voorby en ik heb my nog een tydje met hem onderhouden. Twee weken later toen ik weer thuis was belde Ketie en vertelde my dat Men was overleden. Zulke zaken schokken je wel even, want Men sprak met my over het leven van vandaag and de toekomst. Wy spraken zeker niet over sterven en ik was “plat” (verrast) toen Ketie my het slechte nieuws mee deelde. Zoo is het leven. (…)”

Verleden&Heden

Tijdens de maandelijkse bijeenkomst op vrijdag 26 november 2010 wordt de nieuwe uitgave van Verleden&Heden gepresenteerd. Vanaf zaterdag 27 november is nummer 12 verkrijgbaar op de bekende verkooppunten in Vaals of per post via het secretariaat. (sankttolbert@gmail.com). Het boek kost € 12,50.

Inhoud

Herman onze nestor 90 jaar jong - *Dolf Baltus*
Een gruwelijke moord in de Raren - *Victor Voncken*
Vijlenerbos of Kerperbos - *Peter Bertram*
Tuinarchitectuur in Vaals omstreeks 1800 - *Leo Junggeburt*
De Huishoudschool in Vaals - *Herbert Kuijpers*
Uit mijn archief - Victor Voncken
Weg- en gevelkruisen in de gemeente Vaals - *Herbert Kuijpers*
Hub. Hermans - *Leo Junggeburt*
Tyrellsestraat - *Herbert Kuijpers*
Völser Platt - *Piet Meesters*
Nostaljie oes de auw doeës - *Dolf Baltus*

Speciale verjaardagen (70+) van Sankt Tolbert – leden

Jacques Geerards (02-12-1936)
Annie Hintzen (07-12-1934)
Frans Janssen (08-12-1924)
Maria Rompen (08-12-1938)
Elly van den Hove (12-12-1928)
Loed Offermans (22-12-1933)
Rieki Jardon (24-12-1934)
Allen van harte proficiat!

100-jarige

Maria Kruijels uit Lemiers is 100 jaar geworden. De vitale Maria leeft nog steeds in haar eigen huis aan de Rijksweg 156. Velen kennen haar als de moeder van Cap, haar gehandicapte zoon, voor wie ze haar hele leven heeft gezorgd. Ook de heemkundekring Sankt Tolbert wenst de honderdjarige proficiat met het bereiken van deze gezegende leeftijd en nog vele jaren in een goede gezondheid.

Agenda

Vrijdag 26 november 2010 > 20.00 uur:
Bijeenkomst van Heemkundekring Sankt Tolbert in café-restaurant Suisse Vaals.
Presentatie van Verleden&Heden nr. 12.
Zaterdag 11 december 2010 > 19.00 uur:
Familieavond van Sankt Tolbert in het nieuwe verenigingsgebouw aan de Bloemendalstraat 11A.
In december is er geen bijeenkomst
Dinsdag 18 januari 2011:
Lezing over architect Moretti door Holger Dux.
Vrijdag 28 januari 2011 > 20.00 uur:
Bijeenkomst van Heemkundekring Sankt Tolbert
Zondag 13 februari 2011:
Feestelijke opening van het verenigingsgebouw aan de Bloemendalstraat.
Tevens 970 jaar Vaals en 22 jaar Heemkundekring Sankt Tolbert.

Nieuwe leden

Als nieuw lid van de Heemkundekring Sankt Tolbert werd ingeschreven:
Annie Staals-Jacobi (Soerendonk)
Sylvia Verbeek-Soons (IJsselstein)
Momenteel telt de vereniging 112 leden.

Nazaten

Aardig om te vermelden is dat de achterkleindochter van burgemeester Quadekker (1907-1917), mevrouw Jet Quadekker en de kleindochter van burgemeester Rhoen (1917-1941; 1941-1950), mevrouw Sylvia Verbeek-Soons sinds kort lid zijn van onze heemkundekring.

Reageren
Wilt u meer weten over de Heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com. De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt u downloaden. Tevens kunt u op de site aangeven als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen.